

Jan Björklund: Sommartal i Göteborg 2013

Talare

Jan Björklund
Utbildningsminister och vice
statsminister

Datum

11 augusti 2013

Plats

Göteborg

Det talade ordet gäller.

-”Var inte rädd, bomberna kommer inte att träffa oss”. Orden kommer från Jouri Hon är 8 år. Hon ville trösta sin mamma när bomberna föll kring hemmet i Syrien. Jouri brukade räkna ljudet från bomberna tyst i sitt huvud. Det är nu så många syrier på flykt från sina hem att det motsvarar hela Finlands befolkning.

På debatten låter det ibland som att alla dessa kommer till Sverige. Sanningen är att det är någon promille som kommit till Sverige. 4 750 syrier har sökt asyl i Sverige i år. Nu finns det de som tycker att dessa flyktingar är vårt största samhällsproblem. Att gränserna borde stängas. Sverige kan inte ensam lösa världens problem. Men vi kan dra vårt strå till stacken, efter vår förmåga.

Vi kommer inte att svika Jouri. Sverige ska präglas av öppenhet och medmänsklighet!

Vi vet att integration innebär utmaningar. Men debatten blir för problemfokuserad. Människor utifrån har i alla tider bidragit till Sveriges välstånd. 600 000 invandrare går till jobbet varje dag i vårt land. Utan dem hade Sverige stått still. Fler reformer än någonsin genomförs nu på integrationsområdet. Vi är övertygade om att integration handlar om språk. Det handlar om jobb. Och det handlar om skola. Det finns de som vill bygga murar mot omvärlden. Som vill låsa dörren till Sverige och slänga iväg nyckeln. Som är mest intresserad av att integrationen ska misslyckas.

De främlingsfientliga fokuserar på exkludering och utanförskap. De gläds åt att det leder till segregation.

Liberaler fokuserar på inkludering och innanförskap. Och gläds åt att det leder till integration.

Hon har högra foten i rörelse framåt – kanske för att påminna om att friheten aldrig står still. Med den vänstra foten bryter hon bojorna under sina fötter. Frihetsgudinnan är världens mest kända symbol för frihet, för liberalismens kärna. Många av utvandrarerna lämnade Sverige för evigt när de bordade skeppen från Packhuskajen där borta.

Om några veckor kommer USA:s president till Sverige.

USA är liberalismens viktigaste land. Under 1900-talet har USA räddat demokratin i Europa från undergång vid upprepade tillfällen. Första världskriget. Andra världskriget. Kalla kriget. Tänk tanken på de senaste hundra åren utan USA. Demokrati som statsform hade då knappast existerat. Varje gång har de räddat humanism, individuell frihet och liberala värden undan förintelse. Visst finns det företeelser i USA som vi är kritiska mot. Dödsstraffet, vapenlagarna, Guantanamo till exempel. Vi oroas över bristen på klimatengagemang. Både EU och Nato tillkom efter andra världskriget. Syftena var att också våra barn och barnbarn ska få leva i frihet och demokrati. Det är två ideologiska allianser som kom till för att säkra den liberala samhällsmodellen. Länder skulle samarbeta politiskt, ekonomiskt och säkerhetspolitiskt för att skydda sig mot aggressiva diktaturer. Liberaler har alltid varit dess främsta förespråkare. Socialister alltid dess främsta motståndare. Helt enkelt därför att de inte tror på den liberala samhällsmodell, som både EU och NATO är till för att bevara.

Vänsterpartiet har alltid varit emot de internationella samarbetsorganisationer som byggts upp, inte bara Nato och Europeiska unionen. De var till och med emot FN och Europarådet. Den enda union de någonsin har varit för är Sovjetunionen. Ensam är stark tycker de som håller neutralitetens fana högst. Men fråga ungrarna som växte upp på 50-talet, eller tjeckerna på 60-talet, afghanerna på 70-talet, eller balterna på 80-talet. Kände de sig starka för att de var ensamma? Demokrati kommer inte på posten. Friheten står inte still. Den måste vi kämpa för varje dag. När vi står upp mot extremism och intolerans då kämpar vi för demokratins och frihetens överlevnad. Det gör vi också när vi samarbetar internationellt.

Ensam är inte stark – ensam är till sist bara ensam. Frihet och demokrati åt våra barn och barnbarn – det säkrar vi tillsammans.

De liberala idéerna om frihandel och marknadsekonomi har i vår tid gett många fler människor möjlighet till ett bättre liv. Fler än någonsin kan natta sina barn när de är mätta.

Men den nya globala konkurrensen ställer oss i vår del av världen inför nya utmaningar, inför ny konkurrens. Ska vi klara det behöver vi tänka nytt och ompröva gamla attityder.

Om Stockholm är landets huvudstad så är Göteborg ändå företagandets huvudstad. Just här, där Göta Älv möter Atlanten, finns navet i svensk ekonomisk utveckling. Staden har under lång tid varit Sveriges industricentrum, och är så fortfarande. Exakt där vi står byggdes en gång många av världens största skepp. De forslade svenska exportprodukter ut i världen, från de kajer vi ser runt omkring oss. Och även om skeppen inte byggs här längre, så har det industriella kunnandet gått vidare. Bilar, lastbilar, kullager, mobiltelefoner, läkemedel.

Företagsamheten är den långsiktiga garanten för jobb och välstånd. Företagen ger tillväxt. De ser till att vi får sjukvård och skola. De ger försörjning. De formar liv och förverkligar drömmar. I takt med att godsmängderna här i inloppet har ökat för varje ny generation så har den svenska välfärden ökat. Nästan ingenstans är sambandet mellan företagande och välstånd tydligare än här på Dockpiren i Göta Älv. Ibland låter det på socialdemokrater som att det är nog bra med företag, så länge de inte går med vinst och så länge företagarna inte tjänar pengar. Men låt oss vara klara på att utan möjlighet till vinst så finns det inga företag. Om det bara är tillåtet att gå med förlust kommer inga företag att starta.

Socialdemokraterna skulle ju själva kunna pröva att sälja sina lotter i partiets lotteri, A—lotteriet, enligt sina principer för företagsamhet. Pröva att ordna ett lotteri utan vinstlotter och se hur det går. ”Kom och köp – garanterat nitlott”. Det är dags att även de rödgröna partierna inser fakta;

Jobb och välstånd skapas inte av politiker och inte av fackföreningar. Jobb och välstånd skapas av framgångsrika företag.

Om drygt en månad lägger regeringen fram statens budget för 2014. Sverige har klarat krisen bättre än de flesta andra länder. Bakgrunden är en försiktig och ansvarsfull finanspolitik. Vi lärde läxan i början av 1990-talet, att inte leva över våra tillgångar.

Vi har styrt Sverige i sju år, inte genom att göra det som i varje stund har varit mest populärt. I den grenen med flest bidrag åt alla är de rödgröna bättre. Nej, vi har gjort det som har varit rätt för Sverige långsiktigt. Idag har Sverige en av Europas starkaste ekonomier.

”Det måste löna sig att arbeta” har det stått på Folkpartiets valaffischer i generationer. Det var folkpartiledaren Bertil Ohlin som myntade begreppet. Och då, för över 60 år sen, var skatterna betydligt lägre idag.

Vi har sänkt skatten på arbete under alliansregeringens tid, precis enligt Ohlins principer. Vi har utlovat ytterligare en skattesänkning, ytterligare ett jobbskatteavdrag, på arbete under denna mandatperiod. Om det finns utrymme för den, bör den naturligtvis genomföras. Men skillnaden i beskattning mellan löntagare och pensionärer bör inte öka, så ett femte jobbskatteavdrag måste åtföljas av sänkt skatt för pensionärer.

Vi behöver ta bort straffskatten på entreprenörskap. För det är just det som värnskatten är – en pålaga på dem som bygger och utvecklar framgångsrika företag. Sveriges problem är inte att människor stannar och arbetar och bygger företag här. Ingvar Kamprad flyttar visserligen hem igen nu, när han närmar sig 90. Man världens högsta marginalskatter fortsätter att skrämja bort framtidens Ingvar Kamprad. Hårt arbete ska löna sig! Initiativkraft ska löna sig! Ansvarstagande ska löna sig! Utbildning måste löna sig! Företagande måste kunna löna sig! Marginalskatterna måste ned och värnskatten måste bort!

-Lönen är inte viktigast till en början. Det säger Elin. Hon menar att det är viktigare att få det första jobbet än vad man faktiskt tjänar när man är riktigt ung.

Hon har rätt. Unga människor ska inte starta sitt liv i bidragsberoende.

Vi behöver få fler vägar in på arbetsmarknaden för våra unga. Då kan vi inte ha

en skola där alla som gipsfigurer ska stöpas i samma form. Människor är olika. De vill olika. Det måste vara utgångspunkten för vårt skolsystem.

Ibrahim Baylan står framför socialdemokraternas röda köksmixer. Där stoppar han i obligatorisk gymnasieskola. Och alla ska gå lika länge. Tre år. Och obligatorisk högskolebehörighet. Sen kryddar han med sänkta krav till gymnasieskolan. Sen kör han. Den socialdemokratiska utslagsmaskinen är igång. Den slår ut tiotusentals unga människor. I Socialdemokraternas skola har de inga alternativ. Och det är svårt att få jobb för den som hoppat av.

Danmark, Österrike, Tyskland och Holland. De har alla låg ungdomsarbetslöshet. Det beror på väl utbyggda lärlingssystem. De har inte ens tänkt tanken att alla ska tvingas läsa in högskolebehörighet, eller att ha obligatoriskt gymnasium.

Lärlingar får ofta riktiga jobb efter sin praktik och därmed en framtid på arbetsmarknaden. Det är därför som ett av Folkpartiets viktigaste krav är att höstens budget innehåller en satsning på en massiv övergång till lärlingssystem i Sverige. Ungdomar ska inte behöva leva på bidrag – ungdomar ska få chansen att bidra.

De senaste åren har svensk skola gått igenom reformer som aldrig förr sedan 1840-talets folkskolereform. Under det senast året har det varit extra körigt på mellanstadiet. Det beror på att det har varit första gången på en generation som betyg har satts i årskurs sex.

En mamma berättade att det var en enda mening i utvecklingssamtalet med 11-åriga sonens lärare som fastnade ordentligt; det var när läraren sade; ”din son får ju riktiga betyg först nästa år, men hade vi haft betyg hade din son legat på ett C”. Det var då polletten trillade ner och hon förstod hur hennes son låg till. Det visar på betygets informativa kraft.

Betygen tydliggör vad som förväntas av eleven. Betygen ger information till föräldrarna. Förekomsten av betyg ökar skolans fokus på kunskapsresultat. Sverige är fortfarande ett av de länder som börjar senast med betyg. Min slutsats är att under nästa mandatperiod ska vi flytta ned betygen ytterligare några årskurser. Men betyg är kontroversiellt. Både vänsterpartiet och miljöpartiet vill avskaffa betygen. Alla rödgröna röstade nej till betyg från sexan.

Vänsterpartiet vill till och med avskaffa läxor. De menar att läxor är ojämnt eftersom alla inte läser sina läxor. Men med den logiken vore det ännu mer logiskt att avskaffa hela grundskolan. Visserligen skulle ingen lära sig nånting, men det skulle bli helt jämnt.

Vi tänker inte göra en björntjänst mot de barn som behöver betygen bäst. Tvärtom vi ska ha tydliga kunskapskrav, tydliga utvärderingar och tydlig information till föräldrarna. Det finns ingen som helst anledning att vänta med att få veta hur det går för barnen i skolan.

Rätten att välja skola är i dag etablerad. Det är föräldrar och elever som själva bestämmer, inte längre kommunalråden. Det är en viktig valfrihetsreform. Även reglerna för friskolor måste stramas upp betydligt. Konkursen för friskoleföretaget JB Education är ett typexempel på hur det inte ska få gå till. Ett riskkapitalbolag, med ganska liten kunskap om skola, tar över ett antal skolor och hoppas göra en snabb vinst. När de upptäcker att det inte är så enkelt, tröttnar de och går i konkurs. Så ska det inte få gå till. I den nya lagstiftning vi nu jobbar med skall bara ägare som har långsiktiga ägarambitioner godkännas. Det kommer i praktiken att utesluta de flesta riskkapitalbolag.

Vi ska ha valfrihet. Vi ska ha mångfald. Vi ska ha friskolor. Men vi ska bara ha aktörer som är långsiktiga och seriösa!

Göran Perssons stora paradreform för skolan var kommunaliseringen. Allt skulle bli bättre. Folkpartiet röstade emot reformen, och varnade för konsekvenserna. Men det blev ännu värre än vi trodde. Likvärdigheten har minskat. Resultaten har sjunkit. Läraryrkets status har djupdykt.

En av de stora reformerna under nästa mandatperiod borde vara att återförstatliga den svenska skolan! Kommunaliseringen har misslyckats.

Var och en av oss kan ställa oss frågan; var vore jag i dag utan mina lärare? Skolan är begränsad i tid. Men skoltiden bär vi med oss hela livet. Efter ett par årtionden av nedgång i antalet ungdomar som vill bli lärare, har söktrycket nu vänt uppåt. Det är ett av de första viktiga resultaten av alliansens nya utbildningspolitik, med ny lärarutbildning med högre krav, lärarlegitimation och karriärtjänster. Men det måste göras mer.

Folkpartiets viktigaste prioritering inför höstens budgetarbete är en fortsatt satsning på högre lärarlöner. Det behövs för skolans skull och för Sveriges skull. Ytterst handlar det om våra barns framtid och att locka fler duktiga ungdomar in i läraryrket. Därför har vi infört förstelärare; en möjlighet för yrkesskickliga lärare att göra karriär i yrket och att höja sin lön.

En förstelärare får en löneförhöjning med 5000 kr per månad, utöver de höjningar som kommer av löneavtalen. Nu inför terminsstarten har det rekryterats ungefär 4000 förstelärare i svensk skola. Jag vill att vi till nästa läsårsstart fyrdubblar det antalet till mellan 15-20000 lärare.

Lärarna har Sveriges viktigaste yrke! De förtjänar högre lön!

Nivån på lärarlönerna är också ett symptom på något större. Hur dåligt det lönar sig att satsa på akademiskt kvinnodominerade yrken. Detta är vår största uppgift inom jämställdhetspolitiken under överskådlig tid.

Jämför en civilingenjör och en gymnasielärare. Lika lång utbildning. Det ena mansdominerat i näringslivet. Det andra kvinnodominerat i offentlig sektor. Båda nödvändiga. Men löner och karriärmöjligheter skiljer sig markant. Den karriärreform vi nu sjösätter inom läraryrket, med statliga lönepåslag, är inte bara nödvändig för svensk skola. Den är också en av de största jämställdhetsreformerna i vår tid.

Det måste löna sig att utbilda sig. Även i kvinnodominerade yrken!

-Det är ganska ofta det händer när vi är ute på stan och går, att vi inte håller varandra i handen. För att vi är rädda.

Det berättar Robert. Han är en av dem som år 2013 i Sverige fortfarande inte vågar hålla den han älskar i handen. År 2013 möts en del människor av glåpord och skällsord på öppen gata av den enda anledningen att de älskar en person av samma kön.

Det är inte värdigt ett civiliserat samhälle.

Och då har Sverige ändå kommit långt jämfört med de flesta andra. Vårt land är

idag ett av världens mest liberala länder när det gäller HBTQ-personers rättigheter. Det har varit en lång resa. På 1940-talet var homosexualitet fortfarande kriminellt i Sverige. Men segrarna har vunnits steg för steg under flera årtionden. Och det är liberaler som har drivit på; att ta bort sjukdomsstämpeln, registrerat partnerskap, möjlighet att bli adoptivförälder och äktenskap.

Men i många länder är homosexualitet fortfarande kriminellt. I Ryssland går utvecklingen åt fel håll. I tyrannier som Iran och Sudan är homosexualitet belagt med dödsstraff.

Vi liberaler kommer aldrig att ge oss; Varje människa måste själv få avgöra vem man vill älska och leva med!

Västkusten visar för mig på det finaste med liberalismen. Här stod tidigt frihetens idéer som starkast. De röda partierna sneglade österut mot de socialistiska experimenten. De konservativa sneglade tidigt på de auktoritära staterna söder om oss. Liberalerna kom att ha sinnena öppna västerut, till de anglosaxiska demokratierna. Här var motståndet mot nazismen och kommunismen som starkast. Handeln, rederierna och sjöfarten till England och USA skapade kontakterna. Här stod man pall även när det blåste hårt.

Ute på Bohuslänns öar spirade det sociala engagemanget, ofta kanaliserat genom frikyrkorna och ideella rörelser. Waldemar Svensson, folkpartiets legendariske viceordförande under ett par årtionden byggde upp sin folkhögskola i Ljungskile kring dessa idéer. Jag minns en av mina första FPU-kongresser, 1981, just i Ljungskile. Den socialt engagerade fiskarbefolkningen i Bohuslän och de anglosaxiskt inspirerade företagarna i Göteborg insåg att de hade mycket gemensamt och kom att bilda ett gemensamt parti som grundades på socialliberalismen. Denna idé har visat sig så mäktig, att nästan alla andra partier idag har inkorporerat olika delar i sina program. I år har traditionen återknutits. Liberala ungdomsförbundet har just den här helgen kongressat på Öckerö. Jag har förstått att kongressen har varit framgångsrik och det gläder oss. På min tid i ungdomsförbundet ansåg vi att den tidens folkpartiledning mest var mossig och inte fattade nåt. Jag är så glad att dagens ungdomsförbund inte har några skäl att känna så.

Ni ungdomar är framtiden. Nästan alla de ställningstaganden som jag har

beskrivit i mitt tal härstammar ursprungligen från LUF, eller så att LUF vill gå längre. Solidaritet med flyktingar, modernare LAS, EU, NATO, HBT, jämställdhet, betygen i skolan och plattare skatt och fler ståndpunkter därtill. Först har LUF fattat beslutet och sedan successivt övertygat partiet. Tack för att ni driver på Folkpartiet och tack för att ni engagerar er!

”Det spelar ingen roll hur man röstar – det blir likadant ändå”. Så hör jag en del säga. Men tro mig – det spelar roll, nästa års val innebär viktiga vägval;

-Företagsklimatet i Sverige måste förbättras – inte försämrats,

-I Europa måste vi samarbeta mer – inte mindre,

-Läraryrkets status ska höjas – inte sänkas,

-Gränserna ska vara öppna – inte stängda,

-Jämställdheten mellan kvinnor och män ska öka – inte minska,

-Det är jobben som skall bli fler – inte bidragen,

-Trösklarna in på arbetsmarknaden skall slipas ner – inte muras upp.

Det spelar roll hur man röstar. Om Sverige ska gå framåt med liberal politik eller bakåt med de rödgröna.

De rödgröna längtar tillbaka. Till en tid utan globalisering som tvingar oss till förändringar, som de bara tycker är jobbiga. För en socialdemokrat var förmodligen 1900-talet den bästa tiden. För en liberal är det alltid framtiden som är bäst.

Tack!

Taggar

2010-tal, 2013, Folkpartiet Liberalerna, Liberalerna, Man, Politiska tal, Sommartal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jan-bjorklund-sommartal-i-goteborg-2013>